

Aerts proti Belgii, rozsudek ze dne 30. 7. 1998

Stěžovatel: Aerts

Žalovaný stát: Belgie

Číslo stížnosti: 25357/94

Datum: 30.07.1998

Článek Úmluvy: čl. 10

čl. 5 odst. 1

čl. 6 odst. 1

Rozhodovací formace: Senát

Soud: Evropský soud pro lidská práva

Hesla: detence/zajištění/zbavení svobody, osobní bezpečnost, spravedlivý proces

Významnost: 1

EVROPSKÝ SOUD PRO LIDSKÁ PRÁVA

30. července 1998

VĚC AERTS

(Rozsudek ve věci Aerts versus Belgie)

Evropský soud pro lidská práva, zasedající v souladu s článkem 43 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“) a příslušnými ustanoveními Jednacího řádu B jako Senát, který tvořili následující soudci: R. Bernhardt, předseda. L - E Pettiti, J. De Meyer, I. Foighel, R. Pekkanen, J. M Morenilla, B. Repik, P. Jambrek, U. Lohmus a dále H. Petzold, tajemník Soudu, a P. J. Mahoney, zástupce tajemníka Soudu, po neveřejné poradě konané ve dnech 27. dubna a 29. června 1998 posledně uvedeného data vynesl následující rozsudek:

POSTUP

1. Případ byl Soudu předán belgickým občanem panem Michele Aertsem (dále jen „žadatel“) 7. července 1997 a Evropskou komisí pro lidská práva (dále jen „Komise“) 9. července 1997 v tříměsíční lhůtě stanovené článkem 32 § 1 a článkem 47 Úmluvy. Tomu předcházelo podání stížnosti (č. 25357/94) proti Belgickému království, podané panem Aertsem ke Komisi podle článku 25 dne 8. srpna 1994.

Žadatelova stížnost k Soudu vycházela z článku 48 Úmluvy, ve znění doplněném Protokolem 9. pokud se týká Belgie: požadavek Komise vycházel z článku 44 a 48 a z prohlášení, jímž Belgie uznala obligatorní pravomoc Soudu (článek 46). Předmětem stížnosti a žádosti bylo získání rozhodnutí, zda skutkový děj případu zakládá porušení závazků příslušného státu podle článku 5 §§ 1 a 4 a článku 6 a

3 Úmluvy.

2. Dne 30. července 1997 žadatel ustanovil advokáta, který ho bude zastupovat (ust. 31).
3. Do ustaveného Senátu byl z moci úřední jmenován pan J. De Meyer, zvolený soudce belgické národnosti (článek 43 Úmluvy), a pan R. Bernhardt, místopředseda Soudu (ust. 21 § 4 /b/). Dne 27. srpna 1997 předseda Soudu pan R. Ryssdal za přítomnosti tajemníka vylosoval dalších sedm členů, a to pány L. - E. Pettitiho, I. Foighela, R. Pekkanena, J M. Morenillu, B. Repika, P. Jambreka a U Lohmuse (článek 43 in fine Úmluvy a ust. 21 § 5).
4. Pan Bernhardt z titulu předsedy Senátu prostřednictvím tajemníka konzultoval se zástupcem belgické vlády (dále jen „Vláda“), právním zástupcem žadatele a delegátem Komise postup soudního řízení (ust. 30 § 1 a ust. 40). V souladu s následně vydaným nařízením obdržel tajemník vyjádření Vlády a žadatele ve dnech 9. a 14. ledna 1998 v uvedeném pořadí. V dopise z 3. dubna 1998 tajemník Komise sdělil, že její delegát nepředloží písemné vyjádření.
5. Dne 2. dubna 1998 Komise vydala spis o řízení před ní, jak si vyžádal tajemník na základě pokynů předsedy soudu.
6. V souladu s rozhodnutím předsedy se veřejné zasedání konalo v Paláci lidských práv ve Strasbourgu dne 20. dubna 1998. Soud předtím vykonal přípravné řízení.

K Soudu se dostavili:

(a) za Vládu J. Lathouwers, zástupce právního poradce, vedoucí oddělení Ministerstva spravedlnosti, zástupce Vlády E. Jakhian, právník praktikující v Bruselu, poradce;

(b) za Komisi J. - C. Geus, delegát;

(c) za žadatele J. - L. Berwart, právník praktikující v Liege, P. Fraipont, právník praktikující v Liegé, poradce.

Soud vyslechl úvodní přednesy pánů Geuse, Fraiponta, Berwarta a Jakhiana.

SKUTKOVÁ ZJIŠTĚNÍ

1. Okolnosti případu
2. Žadatel, belgický občan narozený v roce 1964, byl 14. listopadu 1992 zatčen za násilné napadení způsobující jeho oběti pracovní neschopnost poté, co svou bývalou ženu napadl kladivem. Byl umístěn do vyšetřovací vazby, nejprve v cele pro dvě osoby (viz níže uvedený odst. 23) a posléze v nemocničním pokoji psychiatrického oddělení věznice v Lantinu.
3. Příkaz k vazbě a jeho provedení
4. Dne 15. ledna 1993 komise předběžného šetření (chambre du conseil) při Soudu první instance v Liege vydala příkaz k umístění žadatele do vazby v souladu s článkem 7 zákona o „ochraně společnosti“ z 1. července 1964 (viz níže uvedený odst. 21). Rozhodla, že až do umístění v instituci určené příslušnou komisí pro duševní zdraví (viz níže uvedený odst. 21) bude pan Aerts dočasně držen na psychiatrickém oddělení věznice v Lantinu. Uvedený příkaz byl formulován následujícím způsobem:

„Chambre du conseil Soudu první instance v Liege.

...

přijímaje důvody uvedené v písemném návrhu státního prokurátora;

...

shledává, že obviněný spáchal činy uvedené v návrzích obžaloby...:

znamená, že v příslušné době obviněný trpěl několika duševními poruchami, které ho činily neschopným ovládat své jednání, a že je stále ve stejném stavu:

vydává příkaz k zadržení žadatele;

vydává příkaz k dočasnému držení obviněného, který je v současné době ve vězení, na psychiatrickém oddělení věznice v Lantinu až do doby, kdy bude umístěn v instituci určené komisí pro duševní zdraví.“

9. Dne 10. března 1993 zaslal psychiatr komisi pro duševní zdraví při psychiatrickém oddělení věznice v Lantinu následující zprávu:

„Zadržený Aerts, který je v současné době držen na psychiatrickém oddělení věznice v Lantinu, má velmi slabou a neuspořádanou osobnost a přinejlepším může být označen za mezní případ. Je těžce závislý na drogách a po mnoho let měl sadomasochistický vztah s jednou mladou ženou. Ve společenské místnosti psychiatrického oddělení se chová velmi nepokojně, neustále se dožaduje změny svých léků a je stále ponořen do úvah o tom, jak se vyvíjí vztah s jeho přítelkyní venku. Jeho duševní masochismus je očividný každému, kdo ho poslouchá, a zdá se, že nutně potřebuje všechny vymoženosti instituce lépe vybavené pro zmírnění jeho neustálé úzkosti, kterou v současné době cílí. Je pro něj tudíž naléhavé, aby mohl opustit psychiatrické oddělení věznice v Lantinu.“

10. Dne 22. března 1993 komise pro duševní zdraví určila, že žadatel bude umístěn v Centru sociální péče v Paifve.

11. Dne 27. července 1993 žadatel žádal o propuštění, aby se mohl vrátit ke svému dědečkovi a bydlet s ním. Jeho rodinný lékař, který záležitost konzultoval s lékařem přiděleným k psychiatrickému oddělení, den předtím zaslal komisi pro duševní zdraví následující sdělení na podporu uvedené žádosti:

„Píši vám ve věci pana Michela Aertse, který, jak se zdá v poslední době činí uspokojivé pokroky. To platí o jeho chování i o jeho krátkodobých i delších plánech.

Podmíněné propuštění by poskytl příležitost pozorovat jeho chování a způsob, jakým uskuteční své plány vně prostředí věznice.“

12. V rozhodnutí z 2. srpna 1993 komise pro duševní zdraví žádost zamítla z následujících důvodů:

Je nepřijatelné, že naše rozhodnutí z 22. března 1993 o umístění žadatele do Centra sociální péče v Paifve ještě nebylo vykonáno.

Neschopnost příslušných úřadů toto vykonat škodí projednávané osobě, které se tak nedostává péče vyžadované jejím stavem, který byl příčinou jejího zatčení.

Komise pro duševní zdraví však nemůže schvalovat žádnou formu propuštění, které by projednávanou osobu činilo nebezpečnou pro ni samotí i pro ostatní.“

13. Dne 27. října 1993. pět dní po vydání rozsudku Odvolacím soudem v Liege (viz. níže uvedený odst. 19), byl žadatel přemístěn do Centra sociální péče v Paifve.

14. Dne 19. listopadu 1993 komise pro duševní zdraví na žadatelovu žádost rozhodla podmíněčně ho propustit na základě toho, že „psychický stav zadržené osoby se jeví jako dostatečně zlepšený“ a že „vzhledem k podmínkám jeho sociální rehabilitace bylo možno věřit tomu, že již nepředstavoval nebezpečí pro společnost“. Její rozhodnutí mělo několik podmínek, které

zahrnovaly povinnost podřídit se lékařskému a sociálnímu dohledu a povinnost žít v nemocnici ve Voliere.

15. Dne 24. listopadu 1993 byl pan Aerts propuštěn.
16. Dne 23. prosince 1996, s přihlédnutím ke zhoršení žadatelova chování a k porušení podmínek jeho propuštění, obzvláště abstinování od heroinu a alkoholu, komise pro duševní zdraví v Lantinu opět nařídila jeho zadržení a k tomuto účelu určila Centrum sociální péče v Paifve.
17. Řízení o vydání soudního příkazu
18. Řízení u předsedy Soudu první instance v Liege
19. Dne 14. dubna 1993 se pan Aerts, stále držený na psychiatrickém oddělení věznice v Lantinu, spolu s dalšími třemi vězni ve stejné situaci obrátil na předsedu Soudu první instance v Liege s žádostí o vydání soudního příkazu nařizujícího jeho okamžité přemístění s pokutou 10 000 BEF za každý den prodlení. Mimo jiné stížnosti uvedl, že podmínky jeho držení zakládaly nelidské a ponižující jednání ve smyslu znění článku 3 Úmluvy.
20. Dne 10. května 1993 předseda Soudu první instance rozhodl, že žadatelovo pokračující držení v Lantinu bylo nezákonné a zakládalo porušování práva osoby, jež je třeba ukončit co nejrychleji. Nařídil státu přemístit pana Aertse do Paifve a rozhodl, že v případě nedodržení příkazu státem během jednoho týdne od jeho vydání tento zaplatí žadatelovi pokutu 10 000 BEF za každý den prodlení.
21. Řízení u Odvolacího soudu v Liege
22. Stát se odvolal 28. června 1993. Dne 22. října 1993 Odvolací soud v Liege zrušil soudní příkaz z 10. května 1993 a rozhodl, že neexistoval důvod pro užití zkráceného postupu. Rozhodl zvláště, že vydání rozhodnutí komisí pro duševní zdraví byl správní akt, který spadal mimo pravomoc řádných soudů, a že v tomto případě správní úřady neporušily práva osoby, což by bylo žalovatelné u občanských soudů. Svůj rozsudek zdůvodnil následujícím způsobem:

„Odpůrci podléhají příkazu k vazbě a Centrum sociální péče v Paifve bylo určeno rozhodnutím komise pro duševní zdraví ... a následně .., jako místo, kde mají být drženi. Nebyli tam přemístěni a jsou stále ještě drženi na psychiatrickém oddělení věznice v Lantinu. Odvolávající se strana tvrdí, že kvůli nedostatku míst v Centru sociální péče v Paifve bylo nutno sestavit seznam čekatelů na principu «kdo dřív přijde, ten dřív mele» a osoba první na seznamu je do Paifve přemístěna ihned poté, co se tam uvolní místo po propuštění jednoho z chovanců, jehož stav se zlepšil. Odvolávající se strana dodává, že se intenzivně pracuje na zvětšení kapacity Centra sociální péče v Paifve a že otevření nové budovy 1. října 1993 již umožnilo přemístění několika vězňů, jejichž jména jsou na onom seznamu: že ostatní budou přemístěni postupně, z bezpečnostních důvodů a rovněž proto, aby dohlížející personál měl čas seznámit se se svými povinnostmi (viz zpráva ředitele z 1. října 1993); je možné, že odpůrci již brzy využijí nově otevřené budovy.

Ačkoliv odpůrci jednoznačně mají právo být přemístěni do instituce, kde by získali odborně organizovanou péči prováděnou profesionály v oboru psychiatrie, je nutno vzít v úvahu, že v Paifve je nyní chronické přetížení, mající za následek žalostný nedostatek soukromí mařící úspěšnou léčbu, spojený ještě s nedostatečným zabezpečením a budovami zavřenými pro nesplnění hygienických podmínek, takže péče je nedostatečná (viz popis ve dvou případech u Soudu první instance v Liege /řízení o vydání soudního příkazu/, jeden z 27. 2. 1990 uvedený v JLMB ./Revue de Jurisprudence de Liege, Mons et Bruxelles/ 1990. 435 a druhý ze 4. 6. 1993 /Belgie v. B., C. a T., stížnost č. R. F. 8349/93/). Odvolávající se strana musela odložit přemístění vězňů podléhajících příkazům k držení v tomto centru vzhledem ke zhoršující se situaci a seznámila je se seznamem čekatelů, který byl zásadně pozměněn vzhledem k několika soudním příkazům - spojeným s vysokými pokutami - dávajícím určitým vězňům z těžko ospravedlnitelných důvodů přednost. Skutečnost, že odvolávající se strana se lenilo rozhodnutím přizpůsobila, v zásadě kvůli zatížení, které představovaly zmíněné pokuty. není možno vykládat v tom smyslu, že rozhodla jednou provždy vzdát se veškerých protestů proti pravomoci řádných soudů zasahovat do této oblasti; okolnosti naznačující, že došlo ke zřeknutí

se práva, musí být vykládány úzce a lze o něm hovořit pouze tehdy, když okolnosti nemohou být vykládány jinak (Cass. /kasační soud/ 20. 4. 1989, uvedeno v Pas /Pasicrisie/ 1989, 1. 861).

Oproti rozhodnutím o propuštění vězně podléhajícího příkazu k vazbě, která mají platnost rozsudků z moci své skutkové podstaty (viz Cass. 17. 6. 1968 v Pas. 1968. 1. 1183, a názor generálního prokurátora Mahauxe), rozhodnutí komise pro duševní zdraví určující instituci, ve které bude umístěna osoba podléhající takovému příkazu, se netýkají svobody osoby, ale pouze způsobu, kterým bude příkaz k vazbě vykonán (viz O. Vandemeulebroeke. «Les commissions de defense sociale», RDP/Revue de droit pénal et de criminologie/. 1986, s. 178. § 80/). Z hlediska jejich charakteru se jich netýká článek 30 Ústavy.

Výkon těchto rozhodnutí je správním aktem, ne nařízením podléhajícím článku 107 Ústavy.

Odvolávající se strana nepopírá právo odpůrců na přemístění do Paifve, ale namítá, že nemohli být přemístěni ihned kvůli přetížení oné instituce, z toho vyplývajícím nepořádku a možným problémům s bezpečností zaměstnanců a jiných obyvatel. Rozhodnutí nadále držet nadměrný počet psychicky narušených obviněných na psychiatrických odděleních je tudíž volbou, kterou úřady učinily po zvážení práva zadržených na co nejlepší lékařskou péči a obecné požadavky na zajištění bezpečnosti.

Tato volba je správním aktem přesně toho druhu, který nepodléhá přezkoumání řádnými soudy.

Ačkoliv řádné soudy mají pravomoc nařídít opatření nutná k ukončení či předcházení nepřipustného porušování práva jedince, není jim dovoleno hodnotit správnost opatření přijatého úředním orgánem či jednat jako správní úřední orgán (viz závěry pana Velu. nyní vrchní státní rada. v příslušné době generální prokurátor, v Cass. 27. 6. 1980. Pas. 1980. I, s. 1357, zvláště pak s. 1349; a Cass. 27. 11. 1992. RG 7972. Belgie v. V D. F. /v likvidaci/). Soudce jednající o žádosti o soudní příkaz nemůže, bez zásahu do obecné správní politiky, pochybovat o účelnosti rozhodnutí sestavit seznam čekatelů a pozměnil pořadí na tomto seznamu nařízením, pod hrozbou pokuty, že psychicky narušený obviněný umístěný v horších podmínkách na psychiatrickém oddělení musí být okamžitě přemístěn. V každém případě zde musí existovat jiné možnosti přemístění, jelikož komise pro duševní zdraví - a v případě ohrožení pouze její předseda - může, a to i z vlastního popudu, poslat vězně do jiné státem spravované - nebo ve výjimečných případech soukromé - instituce.

Jediný soud, který toto hledisko sporu zvážil, shledal (viz Soud první instance v Liege/občanské řízení/, případ H. a V. v. Belgie. 16. 2. 1993), že vazba byla i přesto zákonná, tudíž vyloučil existenci svévolného porušení práva osoby. Nedostatek míst ve věznici nesporně zdůvodňuje stavbu přídatných budov, ale tato práce - kromě toho, že je nemožné uskutečnit ji přes noc - s sebou nese finanční požadavky, které jsou záležitostí obecné politiky nepodléhající přezkoumání soudy. Otevření nové budovy v Paifve je ukázkou zájmu odvolávající se strany o problém jednání s osobami podléhajícími příkazům k vazbě.

Komentář vydaný v roce 1990 předsedou Soudu první instance v Liege na základě inspekce projednávané instituce a soudního vyšetřování poskytuje jasné srovnání režimů a druhů péče poskytované vězňům v Paifve a na psychiatrickém oddělení v Lantinu; toto srovnání vylučuje potřebu další inspekce a umožňuje soudu dojít k závěru, že ačkoli situace psychicky narušených pachatelů v Lantinu není ideální a znamená ohrožení jejich nápravy, režim, v němž žijí včetně odpůrců, nemůže být přirovnáván k nelidskému či ponižujícímu jednání, které je zakázáno Úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod.“

3. Žádost k Výboru právní pomoci Kasačního soudu

4. Dne 13. ledna 1994 žadatel požádal o právní pomoc v zájmu odvolání se na právním podkladě proti rozsudku z 22. října 1993. Na podporu své žádosti předložil následující argumenty:

„Z rozsudku je zřejmé, že odvolací soud nechal nezodpovězeným žadatelovo tvrzení udávající porušení článku 3 výše uvedené Úmluvy.

Ve svém rozsudku z 22. října 1993 odvolací soud na toto tvrzení neodpověděl, ačkoliv projednávané ustanovení bylo odvolatelem citováno, ačkoliv soud první instance na něj nepřímo, avšak nepopíratelně odpověděl a ačkoliv byl odvolatelem nepřímo, avšak nepopíratelně uveden v jeho návrhu předloženém odvolacímu soudu, čímž byl soud v zásadě žádán, aby potvrdil správnost příkazu, proti kterému bylo odvolání podáno.

Je tudíž zřejmé, že výše uvedený rozsudek z 22. října 1993 porušoval, inter alia, článek 97 Ústavy.

Navíc je rozsudek odvolacího soudu z 22. října 1993 v naprostém rozporu s rozsudkem vynesným prvním civilním senátem Odvolacího soudu v Liege dne 18. ledna 1993. v kterém potvrdil soudní příkaz vydaný v podobném případě, když rozhodl, že vazba byla nezákonná a zakládala porušení práva osoby.“

V rozhodnutí z 10. února 1994 Výbor právní pomoci Kasačního soudu žádost zamítl z následujících důvodů: „Vzhledem k tomu, že odvolatel předložil nedostatečné důkazy:

vzhledem k tomu, že odvolání je v současné době nepodložené; žádost se zamítá.“

1. Příslušné domácí právo
2. Zákon o ochraně společnosti
3. Příslušná ustanovení zákona z 1. července 1964 „o ochraně společnosti před psychicky defektními osobami a nenapravitelnými pachateli trestných činů“ (dále jen „zákon 1964“) znějí:

Článek 1

„Jsou-li důvody věřit, že obviněný trpí psychickými potížemi či vážnou psychickou poruchou nebo defektem činícími ho neschopným kontrolovat své jednání, vyšetřující soudní orgán může. v případech, kde je vyšetřovací vazba stanovená zákonem, vydat příkaz k zatčení s vyhlídkou umístění takové osoby pod úřední dohled. ...“

Článek 7

„Kromě případů závažných zločinů spáchaných z politických motivů či prostřednictvím tisku mohou vyšetřující soudní orgány a porotní soudy nařídít vazbu obviněného, který spáchal závažný zločin a trpí jedním z postihů uvedených v článku 1.

Článek 12

„Při každém psychiatrickém oddělení je ustavena komise pro duševní zdraví.

Komisi pro duševní zdraví tvoří tři členové: úřadující či penzionovaný soudní úředník, který jí předsedá, právník a lékař.

Členové komise jsou stanoveni na období tří let: každý z nich má jednoho či více náhradníků.

Předseda a jeho náhradníci jsou určeni předsedou odvolacího soudu. Právník a jeho náhradníci jsou vybráni ministrem spravedlnosti ze dvou seznamů o třech jménech, z nichž jeden je předložen státním prokurátorem a jeden předsedou právnické komory. Lékař a jeho náhradníci jsou určeni ministrem spravedlnosti.

...“

Článek 14

„Vazba probíhá v instituci určené komisí pro duševní zdraví.

Tato je vyhrána z institucí zřízených Vládou. Komise však může z terapeutických důvodů a prostřednictvím rozhodnutí přesně stanovujícího důvody, nařídil umístění a držení projednávané osoby v jiné instituci schopné zajistit příslušnou úroveň bezpečnosti a péče.

...

Jestliže obviněný je v době vydání příkazu k vazbě ve vězení, je dočasně držen na psychiatrickém oddělení věznice nebo, jestliže věznice psychiatrické oddělení nemá, na oddělení určeném soudem, který nařídil vazbu.“

Článek 15

„Komise může z vlastního popudu či na žádost ministra spravedlnosti, státního prokurátora, zadrženého či jeho právního zástupce nařídít přemístění zadrženého do jiné instituce.

Žádost podaná zadrženým či jeho právním zástupcem nesmí být znovu předložena během následujících šesti měsíců.

Komise může zadrženému povolit střídání pobyl ve vazbě s krátkými propuštěními v souladu s podmínkami a pravidly stanovenými ministrem spravedlnosti.“

Článek 17

„V případě naléhavé potřeby předseda komise může nařídít dočasné přemístění do jiné instituce. Jeho rozhodnutí bude předloženo komisi, která tento hod projedná na svém příštím zasedání.

V podobném případě, z bezpečnostních důvodů, může ministr spravedlnosti rovněž nařídít dočasné přemístění projednávané osoby do jiné instituce, přičemž o tomto ihned bude informovat komisi.“

Článek 18

„Komise sleduje stav zadrženého a může ho za tímto účelem navštívit ve vazbě nebo pověřit tímto jednoho ze svých členů. Může z vlastního popudu nebo na žádost státního prokurátora, zadrženého či jeho právního zástupce nařídil propuštění zadrženého, bez podmínky či podmíněčné, jestliže se jeho psychický stav dostatečně zlepšil a byly stanoveny patřičné podmínky pro jeho sociální rehabilitaci. Jestliže je žádost zadrženého či jeho právního zástupce zamítnuta, nesmí být znovu podána během šesti měsíců následujících po jejím zamítnutí.

...“

Článek 20

„Jestliže je nařízeno podmíněčné propuštění, zadržený podléhá lékařskému a sociálnímu dohledu, jejichž trvání a podmínky jsou stanoveny v příkazu.

Jestliže jeho chování nebo duševní stav znamená nebezpečí pro společnost, obzvláště když nedodrží stanovené podmínky, propuštěný může být na žádost státního prokurátora okresu, kde se nachází, vrácen do vazby na psychiatrickém oddělení. Následný postup je stanoven články 14 a 16.“

1. Belgické precedenční právo
2. V roce 1989 byl předseda Soudu první instance v Liege, jako soudce zodpovědný za projednání naléhavých žádostí, poprvé požádán o řešení problémů vyvstávajících z pokračujícího držení osob, které komise pro duševní zdraví rozhodla umístit do Centra sociální péče v Paifve, na psychiatrickém oddělení věznice v Lantinu. Tato první žádost, podaná panem H. a panem V., započala šetření, které zahrnovalo návštěvu psychiatrického oddělení ve věznici v Lantinu a rozhovory s oběma stěžovateli a lékaři pracujícími v Centru.
3. Zpráva o návštěvě zařízení a o rozhovorech s panem H. a panem V., uskutečněných 10. ledna 1990, byla formulována následujícím způsobem:

„Ve 14 hodin předseda zahájil jednání.

Došli jsme na psychiatrické oddělení, které je odděleno od zbytku věznice a sestává z následujících prvků:

- ústřední kancelář s třemi nebo čtyřmi dozorci, ale žádnou zdravotní sestrou;
- jedna společná ložnice s celkově 26 lůžky rozestavěnými podél dvou stěn, z nichž každé má vedle sebe noční stolek. Dvě z těchto lůžek jsou rezervována pro vězně-pomocníky (tj. vězně, kteří nejsou psychicky nemocní a konají tuto službu dobrovolně, jsou považováni za důvěryhodné, ale nemají zvláštní kvalifikaci a jsou zde na pomoc dozorcům v případě incidentu). Jsou zde dva dozorci: jeden na stráž a druhý v oddělení cel;
- jedna denní místnost s televizorem, pingpongovým stolem, dvěma stoly a devíti židlemi a kamerou zabírající celou místnost. Tato místnost se nachází přímo naproti ložnici a byla původně rovněž určena k ubytování vězňů. Lékařské autority považovaly za vhodnější zařídit jednu místnost jako ložnici a druhou jako společenskou místnost (kde je povoleno kouření);
- v blízkosti společenské místnosti se nachází toaleta zahrnující dva záchody a umyvadlo;
- v blízkosti ložnice se nachází oddělená koupelna se třemi sprchami, vanou a pěti umyvadly;
- mezi ložnicí a společenskou místností je chodba, kde je podáváno jídlo;
- malá místnost, v níž každý týden probíhá hodinová výuka kreslení a francouzštiny;
- oddělení cel, v níž je v této chvíli dvacet osob včetně osmi osob umístěných ve dvoulůžkových celách (4 x 2). Celý odděluje chodba, kde se vězni mohou dívat na televizi a hrát karty mezi šestou a devátou hodinou odpolední. Ráno a odpoledne je jim dovoleno jít ven na hřiště na jednu či dvě hodiny, podle počasí. Ve dvoulůžkových celách je jedna pěnová matrace umístěna přímo na podlaze;
- dostatečně prostorné hřiště určené všem vězňům umístěným na tomto oddělení.

Při návštěvě společenské místnosti vězni tvrdili, že:

- jich zde je příliš mnoho;
- nemají co dělat;
- tráví celý den v této místnosti, což se jim zdá velmi dlouhé;
- je velmi horko;
- nemají dostatek čerstvého vzduchu, protože okna nebyla nikdy otevřena;

- jim je povolena pouze jedna návštěva týdně, na hodinu a půl;
- nesmějí používat telefon;
- mohou si jen zřídka měnit oblečení;
- jsou jim zasílány jen nehodící se kusy oděvu z různých míst;
- není dostatek dozorců (tři během týdne a o víkendech ještě méně);
- mají pravidelný kontakt s psychiatrem a vycházejí s ním velmi dobře.

Když jsme navštívili oddělení cel.

pan H. nám sdělil, že:

- nemá co na práci, tudíž mu čas ubíhá velmi pomalu;
- celý den pouze odpočívá;
- s lékařem mluví, když o to požádá, ale tento z vlastního popudu vyšetření neprovádí;
- není zde psycholog;
- jednou za čas vidí sociální pracovníci, ale ta je přepracovaná a má ve věznici i jiné povinnosti a není zde každý den: proto ji vidá nanejvýš jednou týdně;
- nikdy nechodí na vycházky a nedostávají propustky;
- vztahy s lékařem a dozorcí jsou velmi dobré.

Pan V. nám sdělil:

- nemá co na práci a nemůže dělat žádný sport;
- není mu dovoleno dál si kávu a mít u sobe zapalovač;
- není zde psycholog;
- na požádání se může setkat se sociální pracovníci, pokud tam je;
- dozorcí jsou dobří, ale není jich dost.“

24. Dne 15. ledna 1990 předseda Soudu první instance vyslechl psychiatra přiděleného k psychiatrickému oddělení věznice v Lantinu. Jeho prohlášení znělo:

Nejsem příbuzným ani známým žádného ze stěžovatelů. Jsem jediným neuropsychiatrem (nebo lékařem specializovaným na psychologii) ve věznici v Lantinu. Pracuji zde deset hodin týdně: dvě hodiny v pondělí, tři v úterý a ve čtvrtek a jednu hodinu v pátek a v sobotu. Rozsah mojí práce je široký, neboť jsem teoreticky zodpovědný za dohled nad všemi vězni v Lantinu (je jich přibližně 700), nejen těmi na psychiatrickém oddělení. Toto je jediná věznice v Belgii, kde je pouze jediný neuropsychiatr na tolik vězňů a osob držených ve vazbě. Tři pětiny svého času zde strávím na psychiatrickém oddělení. Je zde mnoho rozdílných typů vězňů: osoby držené ve vazbě: osoby závislé na drogách, které jsou na oddělení poslány po příjezdu do Lantinu (noví vězni přijíždějí téměř každý

den); vězni - ve vazbě či odsouzení - s širokou škálou psychických poruch; a konečně osoby podrobené psychiatrickému pozorování, obzvláště na žádost vyšetřujícího soudce. Oddělení má 42 lůžek včetně tří pro vězně - pomocníky, ale ve skutečnosti je zde 33 až 55 osob. V době prázdnin je jich přibližně 47 až 49. Ložnice má 23 lůžek a je zde 13 cel, v současné době je v nich zavřeno 17 osob držných ve vazbě. Počet 40 je příliš vysoký, jelikož tyto lidé potřebují množství psychiatrické a neurologické péče a rovněž pracovní terapii. Vyžadují péči při akutních problémech, které se jim dostává. Jejich léčba by se měla vyvíjet s vyhlídkou na jejich sociální rehabilitaci. Mělo by se jim dostat pravidelných konzultací s psychologem a sociální pracovníci. Rovněž se domnívám, že je pro ně zásadní, aby dostali práci. Taková stálá péče zde dosud není.

Pokud se týká personálu, je zde pouze jeden psychiatr pracující na částečný úvazek (to jsem já). Nejsou zde kvalifikované zdravotní sestry, pouze dozorcí bez speciálního školení. Na každé směně by mělo být pět dozorců, ale často jsou tu pouze čtyři a někdy dokonce tři. Přítomnost těchto dozorců je pro vězně velice důležitá: jsou zde, aby je vyslechli, mluvili s nimi, dohlíželi na ně a hráli hry s těmi, kdo mají zájem, což je vzhledem k vysokému počtu vězňů a nízkému počtu dozorců prakticky nemožné. Měli by rovněž dohlížet na návštěvy a na hřiště. Jeden z těchto dozorců, který není zdravotníkem, má na starosti přípravu léků. Není zde psycholog ani pracovní terapeut, ačkoliv je ho potřeba pro zařazení pracovní části terapie. Není zde vychovatel. Je zde pouze jedna sociální pracovníce, která pracuje i v dalších částech Lantinu (obzvláště s vězenkyněmi). Vězňům ve vazbě je také umožněno trochu poslouchat hudbu, zúčastnit se lekcí angličtiny a francouzštiny vyučovaných dobrovolnými učiteli, ale mohlo by být činěno mnohem víc (...).

Vězni ve vazbě se se mnou na požádání mohou setkat. Nevyšetřuji je systematicky každý den. Bylo by pro mě lepší vídat je pravidelně a hovořit s nimi, ale to je zcela nemožné s ohledem na jejich počet a oněch několik hodin, které mám k dispozici.

Poté, co mu toto prohlášení bylo přečteno, svědek dodal:

Stálá péče se stává více a více naléhavou vzhledem k tomu, že vězni ve vazbě tráví čím dál delší dobu na psychiatrickém oddělení, zatímco by měli být umístěni v Centru sociální péče."

V odpovědi na dotaz učiněný panem Berwartem:

„Vězňům nemohou být podávány injekce nitrožilně, jelikož tyto musí být podávány lékařem. Mohou jim být podávány pouze injekce do svalů, které by měly být podávány zdravotní sestrou, ale dávají je dozorcí, kterým jsem ukázal, jak postupovat. Toto však nemůže způsobit žádné vážné problémy. Vězně navštěvuji pouze na jejich žádost. Jejich požadavky jsou často velmi specifické, tudíž s nimi mohu strávit pouze krátkou dobu. Když si ale potřebují «ulevit», obvykle s nimi strávím čtvrt nebo půl hodiny, což se mi zdá málo.“

V odpovědi na dotaz učiněný panem Dewezem:

„Obecně řečeno, nitrožilní injekce by mohly být potřebné, obzvláště v případech akutní deprese. Tyto injekce na psychiatrickém oddělení nemohou být podávány vzhledem k nedostatku kvalifikovaného personálu.“

25. V soudním příkazu z 27. února 1990 vydaném na žádost pana H. a pana V. soudce zodpovědný za projednání naléhavých žádostí rozhodl, že pokud bylo rozhodnuto umístit osobu do Paifve její pokračující držení na psychiatrickém oddělení znamenalo porušení „obou článků 6 a 14 zákona o ochraně společnosti z 1. července 1964 a článku 3 Úmluvy“. Dospěl k názoru, že situace v Lantinu byla o hodně horší než v Paifve s ohledem na zjištění, že osobám tam držným se nedostávalo sociální, psychologické a psychiatrické péče vyžadované tímto

zákonem nebo pravidelné lékařské péče psychiatra, ani prostředí vhodného k léčení pacientů psychiatrie. Proto nařídil státu, aby tento stěžovatelům poskytl takový režim, který by tomuto zákonu odpovídal. Když Soud první instance v Liege dospěl ke zvážení skutkové podstaty případu, rozhodl, že vazba byla nadále zákonná i přes zpoždění, které nastalo před přemístěním z Lantinu do Paifve.

26. Předseda Soudu první instance v Liege, zasedající jako soudce zodpovědný za naléhavé žádosti, následně vydal řadu soudních příkazů podobných těm z 27. února 1990: stál se všem těmto příkazům podrobil.
27. Projednáváje poprvé odvolání státu proti takovému příkazu. Odvolací soud v Liege v rozsudku z 18. ledna 1993 (rozsudek případu M. v. Belgie) podpořil rozhodnutí, že bylo nezákonné nadále držet zadrženého v Lantinu i přes rozhodnutí komise pro duševní zdraví následujícím způsobem:

„Vzhledem k tomu, že komise pro duševní zdraví 26. února 1991 zaznamenala, že lékař zodpovědný za toto oddělení ve své zprávě z 22. února 1991 napsal, že:

- duševní zdraví vězňů se horšilo vzhledem k podmínkám na jejich oddělení, kde se museli stýkat s nepřetržitým zástupem osob závislých na drogách, které tuto závislost rozšiřovaly mezi některé z nich;
- existovalo zde vážné nebezpečí nenapravitelného zhoršení duševního stavu vězně, jestliže by byl ještě déle držen na tomto oddělení, kde očividně nemohl obdržet příslušnou péči;
- neschopnost vykonat příkaz k vazbě v přiměřené lhůtě znehodnotila vazbu zadrženého, kterážto se stala nezákonnou a přiměřená lhůta byla překročena;

vzhledem k tomu, že soudce zodpovědný za projednání naléhavých žádosti správně nařídil zaplacení pokuty v případě prodlení při realizaci tohoto rozhodnutí:

vzhledem k tomu, že přístup odvolavatele, který ukázal určitou neochotu podrobit se dřívějším rozhodnutím ospravedlňoval takové opatření...“

14. Zpráva Evropské komise pro ochranu před mučením a nelidským či ponižujícím zacházením nebo trestáním ze dne 14. října 1994 a její šetření
15. Zpráva KOM
16. Při návštěvě Belgie v době od 14. do 23. listopadu 1993 Evropská komise pro ochranu před mučením a nelidským či ponižujícím zacházením nebo trestáním (dále jen „KOM“) navštívila několik věznic včetně věznice v Lantinu. Ve své zprávě zveřejněné 14. října 1994 zaznamenala zvláště, pokud se týká psychiatrického oddělení v Lantinu:

„188. Psychiatr sám zmínil problémy a nedostatky režimu na psychiatrickém oddělení. Všichni pacienti, se kterými se delegát setkal, si stěžovali na nedostatek kontaktu s kvalifikovaným personálem, ačkoliv personál ve věznici hodnotili kladně.

189. Kontakt s psychiatrem byl minimální. Někteří pacienti ho viděli jednou za deset dnů; jiní ještě méně často - například pacient, který je na oddělení od července 1992, se s ním setkal šestkrát; jiný na oddělení od března 1993, který očividně trpí depresemi a sebevražednými sklony, se s ním setkal jednou; jiný, na oddělení přemístěný v květnu 1993 dvakrát. Je zřejmé, že konzultace jsou velmi krátké. Navíc někteří pacienti si stěžovali, že během těchto konzultací musí stál.
190. V době naší návštěvy několik pacientů ve vazbě čekalo na přemístění do Centra sociální péče. Jeden měl být přemístěn do Tournai již 22. prosince 1992 a na oddělení byl již přes rok (od 22.

září 1992), zatímco další čekali na své přemístění několik měsíců. Je zřejmé, že držení psychicky narušených pacientů delší dobu v podmínkách výše popsaných přináší nepopiratelné nebezpečí zhoršení jejich duševního stavu.

Delegace KOM byla informována o tom, že v příslušné době existovala speciální instituce Centrum sociální péče v Paifve a dalších šest institucí (nemocnic nebo věznic) s oddělením rezervovaným pro osoby držené ve vazbě. Je však zřejmé, že těchto osob bylo více než míst v těchto institucích.

191. Psychiatrické oddělení přijímá pacienty, kterým je třeba psychiatrického pozorování a péče, ale nemá vybavení ani personál příslušný pro psychiatrickou léčbu. Úroveň péče o pacienty na psychiatrickém oddělení je v každém ohledu pod minimem přijatelným z hlediska etického i humanitárního.

192. KOM proto doporučuje, aby belgické úřady bez prodlení přijaly milná opatření:

- výrazně zvýšil lékařský štáb na oddělení, což by mělo zahrnovat alespoň psychiatra na plný úvazek;
- přidělil na oddělení dostatečný počet kvalifikovaných a v psychiatrii vyškolených ošetřovatelů;
- zajistit, aby tito kvalifikovaní zdravotníci měli noční služby na oddělení, a zrušil systém služeb vězňů- pomocníků;
- zavést osobní programy terapeutických činností zahrnujících širokou škálu způsobů léčby (psychologický, sociální, pracovní);
- vytvořit lakové terapeutické prostředí, ve kterém je pamatováno na materiální podmínky (osobní věci, šaty, společenské místnosti, toalety oddělené od obytné části, atd.);
- obecněji, výrazně zlepšit fyzické životní podmínky.

193. KOM dále doporučuje belgickým úřadům, aby projednaly možnost přeměny společné ložnice na pokoje pro jednoho až dva pacienty.

194, jako poslední KOM doporučuje, že by se pro belgické úřady mělo stát vysokou prioritou najít řešení výše uvedeného problému přemístování pacientů držných ve vazbě.“

2. Komentář belgické vlády

(a) Předběžná zpráva z 3. května 1995

29. Ve své předběžné zprávě zveřejněné 3. května 1995, v odpovědi na zprávu KOM ze 14. října 1994, belgická vláda prohlásila, že bylo nesprávné tvrdit, že vězni na psychiatrickém oddělení v Lantinu byli ponecháni pouze dozoru vězňů - pomocníků: v noci byli přítomni dva vězeňští dozorcí příslušející k personálu oddělení.

(b) Zpráva o šetření z 21. února 1996

30. Belgická vláda vydala zprávu o šetření zveřejněnou 21. února 1996. Tato obsahovala, inter alia, následující komentáře k výše uvedené zprávě KOM (viz výše uvedený odst. 28):

„(k odst. 192 zprávy KOM)

Je důležité uvést, že v roce 1993 byla na psychiatrickém oddělení v Lantinu vytvořena jednotka poradenství a léčby (dále jen «UOT»). Tato jednotka je v provozu od 9. prosince 1993 a sestává z psychiatra, zástupce ředitele, dvou psychologů, sociální pracovnice a administrativní pomocnice.

Jednotka připravila plán zahrnující spolupráci se školou sociální péče, která připravuje vychovatele pro práci ve věznici. Výsledkem je, že připravovaní vychovatelé budou moci vykonat praktickou část své přípravy ve věznici v Lantinu, pod dohledem členů UOT.

Tito školení vychovatelé budou zodpovědní za sestavení pracovního plánu s možností jeho rozšíření, aby mohly být splněny další požadavky. Středem jejich zájmu v zásadě bude psychiatrické oddělení a ženské oddělení.

Jejich cílem je zavést na psychiatrickém oddělení pracovní aktivity jako je pracovní terapie, skupinová terapie, sporty, atd...

Kromě vytvoření UOT zmíněné výše jsou podnikány kroky k získání zdravotních sester z oboru psychiatrie a psychiatra pro práci na oddělení na 30 hodin týdně. Tito školení zaměstnanci jsou určeni pouze pro psychiatrické oddělení.

(k odst. 193 zprávy KOM)

Pouze ubytování ve společné ložnici dovoluje neustálý (24 hodin) dohled: kontroly na celách by mohly být prováděny maximálně (lam, kde řád vyžaduje zvláštní dohled) každých patnáct minut.

Vězeňská služba se domnívá, že je na lékaři přiděleném k psychiatrickému oddělení, aby rozhodl, zda by pacient, u každého s ohledem na jeho stav, měl být umístěn v cele nebo ve společné ložnici. Měly by tudíž existovat obě možnosti.

Navíc by mělo být pamatováno na to, že oddělení má málo cel (s jedním, dvěma a třemi lůžky).

(k odst. 194 zprávy KOM)

Úvodem je třeba vysvětlit, že podle článku 14 zákona z 1. července 1964 «o ochraně společnosti před osobami s psychickým defektem a nenapravitelnými pachateli trestných činů» mají komise pro duševní zdraví pravomoc rozhodnout, zcela nezávisle, kde bude osoba držena.

Tyto správní orgány, existující při každém psychiatrickém oddělení, jsou zcela autonomní a mají právní pravomoci. Tudíž mohou například rozhodnout o propuštění někoho bez podmínky či podmíněčně.

Příkaz k propuštění může být zpochybněn státním prokurátorem. V tomto případě je spis případu předán vyšší komisi pro duševní zdraví, aby rozhodla. Rozhodnutí někoho nepropustit může být na druhé straně napadeno prostřednictvím odvolání ke Kasačnímu soudu.

Komise umístí osoby držené ve vazbě ve speciálních institucích spravovaných Ministerstvem spravedlnosti (Centrum sociální péče - dále jen «EDS» - v Paifve a psychiatrické oddělení ve věznicích Merksplas a Turnhout), nebo v institucích spravovaných krajem Walloon (EDS v Monsu pro ženy a EDS v Tournai pro muže), či v soukromých psychiatrických léčebnách, které souhlasí s přijetím.

Je zřejmé, že se ve francouzské komunitě vyskytují určité problémy s realizací rozhodnutí komise pro duševní zdraví o umístění: problémy s nedostatkem peněz a míst.

V minulosti byly komise pro duševní zdraví na jihu země schopné poslat osoby držené ve vazbě do BDS v Monsu (v případě žen) a KDS v Tournai (v případě mužů). Tyto instituce, které byly původně spravované národním Ministerstvem zdravotnictví, jsou nyní spravovány krajem Walloon a účtují Ministerstvu spravedlnosti výdaje za péči o zadržované osoby v nich umístěné.

Ve velmi krátké době a bez předchozího upozornění se však tyto poplatky, které jsou stanoveny Národním institutem pro pojištění v nemoci a pracovní neschopnosti, prudce zvýšily, tudíž se částka vyhrazená z rozpočtu na jejich pokrytí stala nedostatečnou. Bylo nezbytné požádat o novou dotaci, avšak tato je přiznávána pouze pro nadcházející finanční rok.

Pokud se týká problémů s kapacitou, musíme zdůraznit, že počet míst v centrech sociální péče v Paifve a Tournai je lakový, že již po několik let osoby držené ve vazbě strávily na psychiatrickém oddělení věznice několik měsíců před tím, než mohly být přemístěny do KDS určených jim příslušnou komisí pro duševní zdraví. Jsou proto umísťovány na seznam čekatelů v chronologickém pořadí.

Skutečnost, že není možné ihned je přemístit do určené instituce, vedla některé z právních zástupců k tomu, aby téměř systematicky žádali předsedu příslušného soudu první instance o vydání soudního příkazu, který by přinutil belgický stát realizovat rozhodnutí komisi.

I když proti belgickému státu byl v několika případech u první instance vydán příkaz doprovázený pokutou, je pozoruhodné, že toto nebyl případ odvolání, kde bylo například rozhodnuto (viz Civ. Liege. I. října 1993), že «řádné soudy nemohou nahradit rozhodnutí úředního orgánu svým rozhodnutím a nařídil přemístění držené osoby bez ohledu na problémy s jeho provedením, jako je volba jiné státní instituce nebo. výjimečně. soukromé instituce» a že «ačkoliv zákon o ochraně společnosti není plně dodržen, skutečnost, že odpůrce je nucen pobývat s osobami uvězněnými podle běžného trestního práva, nemůže být přirovnávána k nelidskému či ponižujícímu zacházení, které je v rozporu s článkem 3 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod». Podobně rozhodnutí o odvolání vydané stejným soudem 16. února 1993 stanovilo. Že vězeňská služba se mohla opřít o ochranu force majeure, jelikož neměla vybavení ani personál potřebný k tomu, aby byl patřičně dodržován zákon o sociální ochraně.

Ačkoliv v současné době u Kasačního soudu není projednáván žádný lakový případ, je třeba upozornit na to, že 8. srpna 1994 osoba držená ve vazbě podala stížnost proti Belgii k Evropské komisi pro lidská práva Tento případ je stále projednáván.

Rovněž, by mělo být zdůrazněno, že teoreticky by KDS v Paifve mohla poskytnout dalších 60 míst Tato další kapacita může být plně využita pouze po provedení rekonstrukce nepoužívané budovy a zvýšení počtu zaměstnanců. Projekt renovace je plánován v dohledné době (1999-2000).

Až se tato záložní kapacita stane dostupnou, celkový počet míst by mohl dosáhnout 'řádné' úrovně, toto rozšíření kapacity by však neuchránilo komise od umísťování osob do EDS v Tournai, které má specializované vybavení i personál. Je důležité ponechat si tuto možnost, jelikož instituce spravované Ministerstvem spravedlnosti či soukromé instituce jsou zcela neschopné tento požadavek splnit.

Nakonec je třeba zdůraznit, že různé federální i krajské úřady, kterých se týká problém umístění a péče o osoby držené ve vazbě, budou společně pracovat na nalezení řešení. Tato jednání budou organizována pracovním týmem sestaveným Ministerstvem spravedlnosti, který bude zahrnovat zástupce různých zainteresovaných stran."

ŘÍZENÍ PŘED KOMISÍ

31. Pan Aerts se obrátil na Komisi 8. srpna 1994. Stěžoval si na to, že byl zadržován v rozporu s článkem 5 § 1 (e) vzhledem k jeho pokračujícímu držení ve vazbě na psychiatrickém oddělení věznice v Lantinu až do jeho přemístění do Centra sociální péče v Paifve, které mu bylo určeno rozhodnutím komise pro duševní zdraví z 22. března 1993. Dále uvedl, že zamítnutí Odvolacího soudu v Liege z 22. října 1993 přezkoumat zákonnost jeho pokračující vazby porušovalo jeho právo na soudní řízení stanovené článkem 5 § 4. Navíc zamítnutí jeho žádosti o právní pomoc s

odvoláním ke Kasačnímu soudu proti výše uvedenému rozsudku z 22. října 1993 porušovalo jeho právo na přístup k soudu ve smyslu znění článku 6, jako poslední si stěžoval na podmínky držení ve vazbě na psychiatrickém oddělení, namítaje, že tyto se rovnaly nelidskému a ponižujícímu zacházení zakázanému článkem 3 Úmluvy.

32. Komise prohlásila stížnost (č. 25357/94) za přípustnou 2. září 1996. Ve své zprávě z 20. května 1997 (článek 31) vyjádřila názor, že došlo k porušení článku 5 § 1 (dvaceti devíti hlasy proti dvěma) a článku 3 Úmluvy (sedmnácti hlasy proti čtrnácti), ovšem nedošlo k porušení článku 5 § 4 a článku 6 (jednomyslně).

KONEČNÉ NÁVRHY PŘEDLOŽENÉ SOUDU VLÁDOU

33. Ve svém vyjádření Vláda tvrdila, že „během žadatelova držení na psychiatrickém oddělení věznice v Lantinu nedošlo k porušení článku 3, 5 a 6 Úmluvy“.

PRAVNÍ ZJIŠTĚNÍ

1. Předběžná námitka Vlády
2. Žadatel neměl status „oběti“
3. Vláda prohlásila, že pan Aerts se nemohl považovat za obcí porušení článků 3 a 5 § 1 Úmluvy. Jeho stížnost měla nádech povahy actio popularis v tom smyslu, že měla záměrně přimět instituce Úmluvy k vydání obecného rozhodnutí o zákonnosti podmínek vazby duševně nemocných osob držných na psychiatrickém oddělení věznice v Lantinu. Tím, že svou stížnost založil na shledání belgických soudů a Evropské komise pro ochranu před mučením a nelidským či ponižujícím zacházením nebo tresty (dále jen „KOM“) spíše než na konkrétních okolnostech své vazby, pan Aerts zneužil svého práva na podání návrhu sledujícího jeho osobní cíl ke sledování kolektivního cíle.
4. Žadatel toto tvrzení popíral. Jeho stížnost nebyla v žádném případě zamýšlena k podpoře obecných myšlenek, ale k získání prohlášení, že odmítnutí ministra spravedlnosti uskutečnit rozhodnutí komise pro duševní zdraví z 22. března 1993 porušovalo jeho práva daná Úmluvou.
5. Podle delegáta Komise měla skutečnost, že i jiné osoby, kterých se týkal zákon o ochraně společnosti, byly ve stejné situaci jako žadatel, jen malý význam. Pan Aerts si stěžoval na to, že projednávané držení ve vazbě mělo vliv na něj osobně.
6. Soud zaznamenal, že vyjádření o přípustnosti stížnosti předložené Komisí 20. září 1995 neobsahovalo žádnou zmínku o statutu žadatele jako oběti. Vystává tu tudíž otázka, zda Vláda neztrácí žalobní právo přednést mu tento spor. 1 za předpokladu, že je má, se námitka v žádném případě nepovoluje, jelikož pan Aerts se může považovat za „oběť“ porušení jeho práv, protože skutečnost, že byl příliš dlouho držen na psychiatrickém oddělení věznice v Lantinu, na něj měla přímý vliv.
7. Opožděné podání stížnosti
8. Ve svém vyjádření Vláda tvrdila stejně jako před Komisí, že stížnost by měla být zamítnuta v souladu s článkem 26 Úmluvy, jelikož žadatel ji měl podat během šesti měsíců od chvíle, kdy podle jeho názoru došlo k porušení článků 3 a 5 Úmluvy, to znamená nejpozději do 27. dubna 1994, jelikož byl do Centra sociální péče v Paifve přemístěn 27. října 1993. Podání jeho stížnosti 8. srpna 1994 bylo opožděné.
9. Žadatel namítal, že konečným rozhodnutím, od kterého by měla být počítána ona šestiměsíční lhůta, bylo rozhodnutí Výboru právní pomoci Kasačního soudu z 10. února 1994 (viz výše uvedený odst. 20). Jeho pokus odvolal se na právním podkladě byl neúspěšný pouze proto, že mu Výbor odmítl poskytnout právní pomoc. Přiznání právní pomoci ale bylo nezbytnou podmínkou, jelikož články 1079 a 1080 soudního řádu vyžadovaly, aby civilní odvolatel u Kasačního soudu byl zastupován právním poradcem, a on neměl prostředky na jeho zaplacení. Odvolání na právním podkladě by však mělo přiměřenou šanci na úspěch, jelikož rozsudek Odvolacího soudu v Liege z 22. října 1993 byl založen na právním zdůvodnění podléhajícímu

přezkoumání Kasačním soudem.

10. Podle Komise bylo podání odvolání na právním podkladě zásadním pro stanovení dalšího postupu žadatelova jednání podle domácího práva a před institucemi Úmluvy. Kdyby Kasační soud rozhodl že občanské soudy měly pravomoc rozhodnout jeho případ, pan Aerts mohl předložit požadavek na odškodnění vzhledem k újmě, kterou utrpěl následkem pokračující vazby na psychiatrickém oddělení v Lantinu.
11. Soud poznamenal, že výše uvedené rozhodnutí z 10. února 1994 tím, že žadateli zabránilo přednést jeho případ Kasačnímu soudu, uzavřelo jeho jednání a znemožnilo úspěch jakéhokoliv dalšího požadavku na odškodnění. Stanovil konečné rozhodnutí, od jehož vydání se začala počítat šestiměsíční lhůta stanovená v článku 26. Námitka se tudíž nepovoluje.
12. Údajné porušení článku 5 § 1 Úmluvy
13. Žadatel zdůraznil, že jeho držení na psychiatrickém oddělení věznice v Lantinu po 22. březnu 1993 až do jeho přemístění do Centra sociální péče v Paifve, které bylo určeno jako místo jeho vazby, porušovalo článek 5 § 1 Úmluvy, který stanoví:

„Každý má právo na svobodu a osobní bezpečnost. Nikdo nesmí být zbaven svobody kromě následujících případů, pokud se tak stane v souladu s řízením stanoveným zákonem:

(a) zákonné uvěznění po odsouzení příslušným soudem:

(e) zákonné držení osob, aby se zabránilo šíření nakažlivé nemoci, nebo osob duševně nemocných, alkoholiků, narkomanů nebo tuláků:

Zprvce došlo k porušení článku 14 zákona o ochraně společnosti z 1. července 1964 (dále jen „zákon 1964“), který stanoví držení duševně nemocné osoby ve vězení pouze jako dočasné opatření trvající do doby, kdy komise pro duševní zdraví určí instituci, kde bude osoba držena. Jeho pokračující držení ve vazbě proto nemělo zákonný podklad. Zadruhé neuskutečněním jeho přemístění do Paifve bylo panu Aertsovi znemožněno využít výhod režimu vazby, který jeho stav vyžadoval. V tomto případě psychiatrické oddělení nebylo vhodnou institucí k péči o duševně nemocného. Jednání, kterého se mu dostalo, mu dokonce uškodilo. Situace na psychiatrickém oddělení v Lantinu byla popsána ve dvou zprávách o šetření z 10. a 15. ledna 1990 vydaných po návštěvě zařízení vykonané předsedou Soudu první instance v Liege a ve zprávě KOM ze 14. října 1994.

43. Komise shledala, že zákonnost žadatelova držení by měla být posouzena pouze podle článku 5 § 1 (e). Při přelíčení delegát vyjádřil názor, že cílem zákona 1964 pro osoby, které byly stejně jako žadatel obviněny z trestného činu, ale u soudu byly shledány vážně psychicky narušenými, byla jejich léčba. Opatřením pro ne stanoveným bylo držení v Centru sociální péče až do doby jejich vyléčení. Jelikož žadatel nebyl usvědčen z trestného činu a vzhledem k jeho psychickému stavu, byl zde použitelný pouze odstavec (e) článku 5 § I Podle názoru Komise psychiatrické oddělení nemohlo být považováno za vhodnou léčebnou instituci. Žadatelovo držení na tomto oddělení proto nebylo v souladu s opatřeními nařízenými v tomto ohledu a bylo nezákonné vzhledem k neuskutečnění domácích rozhodnutí a nesouladu s domácími zákony. Při přelíčení delegát namítal, že podle systému stanoveného parlamentem v roce 1964, kdy komise pro duševní zdraví určovaly místo držení, nemůže být žádná doba držení na psychiatrickém oddělení, nehledě na kvalitu poskytované péče, považována za odpovídající domácím zákonům a tudíž zákonnou ve smyslu znění článku 5-§ 1 (e).
44. Vláda, která ve svém vyjádření zdůraznila, že žadatelovo držení bylo oprávněné podle článku 5 § 1 (e), nenamítala při přelíčení proti tvrzení, že zákonnost tohoto držení by měla být posuzována pouze v souvislosti s článkem 5 § 1 (e). Namítala však, že kdyby Soud přijal argumenty Komise, podle kterých zákonnost držení ve vazbě závisela na vhodnosti podmínek léčby, nemel by dojel ke shledání porušení článku 5 § 1 (e), nehol vzhledem ke zlepšení žadatelova duševního zdraví mohlo být psychiatrické oddělení považováno za instituci, která v

příslušné době odpovídala jeho potřebám.

45. Soud shledal, že v souvislosti s žadatelovým držením ve vazbu je aplikovatelný pouze článek 5 § 1 (c). Ačkoliv komise předběžného šetření Soudu první instance v Liege shledala, že pan Aerts spáchal násilný trestný čin, nařídila jeho vazbu na základě toho, že v příslušné době a když se dostavil k soudu, byl psychicky narušený a neschopný kontrolovat své jednání {viz výše uvedený odst. 8}. Jelikož nebyl trestně odpovědný, nemohlo se jednat o „odsouzení“ ve smyslu znění § 1 (a) článku 5 (viz rozsudek ve věci X v. Spojené království ze dne 5. listopadu 1981, Série A č. 46. s. 17. § 39) a komise předběžného šetření nemohla v Žádném případě vydat takové rozhodnutí.
46. Soud zopakoval, že v -zájmu dodržení článku 5 § 1 musí projednávané držení proběhnout „v souladu s postupem stanoveným zákonem“ a musí být „zákonné“. Úmluva zde v zásadě odkazuje na národní právo a stanoví povinnost dodržet základní a procesní pravidla národního práva, ale dodatkem vyžaduje, aby každé zbavení svobody bylo v souladu se smyslem článku 5. zejména chránilo osobu před svévolným jednáním (viz, mimo jiné. rozsudky ve věcech Winterwerp v. Holandsko ze dne 24. října 1979. Série A č. 33. s. 17-18 a 19-20, §§ 39 a 45 a Bizzotto v. Řecko z 15. listopadu 1996. Reports of Judgments and Decisions 1996-V, s. 1738, § 31).

Dále zde musí být určitý vztah mezi důvodem k dovolenému zbavení svobody a místem a podmínkami držení. V zásadě je „držení“ osoby jako pacienta duševně nemocného „zákonné“ ve smyslu odst. 1 (e) pouze tehdy, když probíhá v nemocnici, na klinice či v jiné příslušné instituci (viz. rozsudek případu Ashingdane v. Spojené království z 28. května 1985, Série A č. 93. s. 21, 44).

47. V tomto případě komise předběžného šetření 15. ledna 1993 rozhodla nařídil držení pana Aertse ve vazbě a prohlásila, že až do vydání rozhodnutí komise pro duševní zdraví určujícího instituci, ve které bude umístěn, bude dočasně držen na psychiatrickém oddělení věznice v Lantinu. Dne 22. března 1993 mu komise pro duševní zdraví určila umístění v Centru sociální péče v Paifve. Jelikož v Paifve nebyla žádná volná místa, žadatel byl nadále držen v Lantinu po dobu sedmi měsíců, k jeho přemístění došlo až 27. října 1993 i viz výše uvedený odst. 13).
48. Soud zaznamenal, že délka dočasného držení až do přemístění není specifikována v žádném zákoně ani jiném ustanovení. Nicméně je nutno rozhodnout, zda vzhledem k účelu příkazu k vazbě může hýl pokračování dočasného držení po tak dlouhou dobu považováno za zákonné.
49. Zprávy z 10 a 15. ledna 1990, které popisují situaci v roce 1990 (viz výše uvedené odst. 23 a 24). zpráva KOM (viz výše uvedený odst. 28) a komentáře belgické vlády k této zprávě (viz. výše uvedené odst. 29 a 30) dostatečně jasně ukazují, že psychiatrické oddělení v Lantinu nemůže být považováno za instituci vhodnou k držení osob duševně nemocných, kterým se zde nedostává řádné lékařské péče ani léčebného prostředí. Dne 2. srpna 1993 v odpovědi na žádost o propuštění předloženou panem Aertsem, komise pro duševní zdraví vyjádřila názor, že situace byla pro žadatele škodlivá, neboť se mu nedostávalo péče, jakou vyžadoval stav, který byl důvodem jeho zadržení. Navíc Vláda nepopírala, že z hlediska léčby bylo zacházení s žadatelem v Lantinu neuspokojivé. Vlastní vztah mezi cílem vazby a podmínkami její realizace byl proto nedostatečný.
50. Došlo zde tudíž k porušení článku 5 § 1.

III. Údajné porušení článku 5 § 4 Úmluvy

51. Žadatel dále uvedl, že řízení u Odvolacího soudu v Liege mu neposkytlo přístup k soudu s pravomocí rozhodnout o zákonnosti jeho pokračující vazby na psychiatrickém oddělení věznice v Lantinu. Došlo tak k porušení článku 5 § 4, který stanoví:

„Každý, kdo byl zbaven svobody zatčením nebo jiným způsobem, má právo podat návrh na řízení, ve kterém by soud urychleně rozhodl o zákonnosti jeho zbavení svobody a nařídil propuštění, je-li

zbavení svobody nezákonné.“

Projednávaný soud udal jako důvod svého odmítnutí provést takové přezkoumání skutečnost, že opatření k vykonání rozhodnutí komise pro duševní zdraví byla správními akty a že soudní orgány se do působení správních orgánů nevměšují.

52. Komise, vycházející z případu *Ashingdane v. Spojené království* (výše citovaný rozsudek, s. 23. § 52). vyjádřila názor, že v zásadě předmět žadatelova jednání, zejména jeho okamžité přemístění do Paifve, nespadal do rozsahu soudního stanovení „zákonosti“ vyžadované článkem 5 § 4, který tudíž nebyl porušen.
53. Vláda souhlasila s Komisí a dodala, že opatření soudní nápravy zvolené žadatelem nebylo vhodným prostředkem k zajištění jeho propuštění pro účely článku 5 § 4 vzhledem ke skutečnosti, že komise pro duševní zdraví byla orgánem s pravomocí rozhodnout v této věci (článek 18 zákona 1964).
54. Soud zopakoval, že dostupná domácí opatření soudní nápravy musí poskytovat možnost přehodnocení souladu s podmínkami, které musí být splněny, aby držení osoby duševně nemocné mohlo být považováno za „zákonné“ ve smyslu znění odst. 1 (e) (viz výše citovaný rozsudek případu *X v. Spojené království*, s. 25. § 58).
55. V tomto případě se pan Aerts mohl obrátit na soudce zodpovědného za naléhavé žádosti, který rozhodl, že jeho pokračující držení v Lantinu bylo nezákonné a proto vynesl rozsudek v jeho prospěch (viz výše uvedený odst. 18). Po podání odvolání státem Odvolací soud v Liege napadaný rozsudek zrušil (viz odst. 19), Avšak rozsudek vydaný v tomto případě neznamená, že žádost o vydání soudního příkazu je obecně nevhodným prostředkem k zajištění výkonu práva daného článkem 5 § 4. V rozsudku vydaném 18. ledna 1993 v podobném případě (viz výše uvedený odst. 27) Odvolací soud v Liege podpořil příkaz vydaný předsedou soudu první instance v Liege prohlašující za nezákonné, že duševně nemocný pachatel je nadále držen v Lantinu, ačkoliv komise pro duševní zdraví rozhodla, že má být přemístěn do jiné instituce.
56. Proto za zvláštních okolností tohoto případu žádost o vydání soudního příkazu splňovala požadavky článku 5 § 4. Nedošlo tudíž k porušení tohoto ustanovení.
57. Údajné porušení článku 6 § 1 Úmluvy
58. Žadatel si dále stěžoval na porušení svého práva na přístup k soudu vzhledem k odmítnutí Výboru právní pomoci Kasačního soudu poskytnout mu právní pomoc při podání odvolání na právním podkladě proti rozsudku Odvolacího soudu v Liege z 22. října 1993. Vycházel z článku 6 § 1 Úmluvy, jehož příslušná část stanoví:

„Každý má právo na to, aby jeho záležitost byla ... projednána... soudem... rozhodne o jeho občanských právech nebo závazcích nebo o oprávněnosti jakéhokoli trestního obvinění proti němu. „

V tomto případě, kdy se jednalo o rozhodnutí velmi sporné záležitosti, měla být žadateli v zájmu spravedlnosti poskytnuta právní pomoc, která by mu umožnila předložit jeho argumenty Kasačnímu soudu. Při přelíčení žadatel uvedl jako alternativu, že kdyby Soud měl rozhodnout, že se zde nejednalo o žádné z občanských práv. měl by přijmout doplňující prohlášení s účinkem, že odmítnutí přemístit ho do Paifve bylo záležitostí podléhající pojetí „trestního obvinění“.

58. Komise a Vláda shledaly, že článek 6 § 1 zde nebyl aplikovatelný, neboť řízení vztahující se k držení osoby duševně nemocné se netýká občanských práv a závazků.

I za předpokladu, že by se jednalo o jedno z žadatelových občanských práv, Vláda upozornila, že podle Úmluvy neexistovalo žádné absolutní oprávnění k obdržení právní pomoci. Navíc skutková podstata sporu předaná soudům v rámci celkového postupu nebyla ještě rozhodnuta, nehledě na rozhodnutí Odvolacího soudu v Liege, že řádné soudy neměly v tomto pravomoc.

59. Soud shledal, že tento případ se netýká „rozhodnutí o trestním obvinění“. Na druhou stranu výsledek tohoto řízení byl rozhodující pro občanská práva ve smyslu znění článku 6 § 1. Otázka žadatelova přemístění do Paifve nebyla jediným předmětem sporu u belgických soudů, který se v zásadě týkal zákonnosti projednávaného zbavení svobody. Ovšem právo na svobodu, o které se tudíž jednalo, je právem občanským. Když žádal Kasační soud o vydání rozhodnutí, že zmíněné soudy měly pravomoc hodnotit soulad jeho držení v Lantinu s belgickým právem a s Úmluvou, usiloval pan Aerts o vydání soudního prohlášení, že tyto soudy měly pravomoc nejen, aby nařídily jeho přemístění do Centra sociální péče. o což. se již nejednalo, ale také a především, aby mu přiznaly odškodnění za nezákonné věznění.

60 Za těchto okolností se žadatel, který neměl dostatečné prostředky na zaplacení právníka, mohl legitimně obrátit na Výbor právní pomoci ve věci podání odvolání na právním podkladě, jelikož v civilních případech belgické právo vyžaduje u Kasačního soudu přítomnost soudního zástupce. Na Výboru právní pomoci nebylo, aby posuzoval možnosti úspěchu tohoto odvolání: tuto věc měl posoudit Kasační soud zamítnutím žádosti z důvodu, že odvolání nebylo v příslušné době podloženo. Výbor právní pomoci porušil samu podstatu práva pana Aerise na přístup k soudu. Došlo tudíž k porušení článku 6 § 1.

1. Údajné porušení článku 3 Úmluvy

61, jako poslední si žadatel stěžoval na podmínky dlouhodobého držení na psychiatrickém oddělení věznice v Lantinu pro osoby vyžadující psychiatrickou péči. Tyto zakládaly nelidské a ponižující zacházení ve smyslu znění článku 3 Úmluvy, který stanoví:

„Nikdo nesmí být mučen nebo podrobován nelidskému či ponižujícímu zacházení anebo trestu.“

Výše uvedené zprávy z 10. a 15. ledna 1990 vydané soudcem zodpovědným za naléhavé žádosti, který navštívil zařízení a vyslechl svědky před tím, než vydal soudní příkaz, z 27. února 1990 o žádosti podané panem H. a panem V. (viz výše uvedené odst. 23-25). a zpráva KOM (viz výše uvedený odst. 28) k tomu podávaly dostačující důkazy. V tomto případě byl žadatel doslova ponechán, aby si poradil sám. a nedostalo se mu žádné lékařské ani psychiatrické péče. Podmínky jeho držení způsobily zhoršení jeho duševního zdraví v zájmu stanovení, nakolik závažně jeho psychický stav ovlivnily tyto podmínky, bylo postačující vycházet z vyjádření psychiatra, který již 10. března 1993 napsal, že se pan Aerts naléhavě potřebuje doslat z psychiatrického oddělení (viz výše uvedený odst. 9), a z rozhodnutí komise pro duševní zdraví z 2. srpna 1993 shledávajícího, že nedodržení jejího rozhodnutí z 22. března 1993 bylo pro žadatele škodlivé (viz výše uvedený odst. 12). Vzhledem k tomuto by zmíněné zacházení mělo být označeno přinejmenším za ponižující.

62. Vláda zdůraznila, že ačkoli KOM přísně kritizovala podmínky držení na psychiatrickém oddělení věznice v Lantinu. ve své zprávě nevyjádřila, že fyzické podmínky držení či nedostatek lékařské péče zakládaly nelidské či ponižující zacházení s vězni. Skutečnost, že zde bylo nebezpečí zhoršení jejich duševního zdraví, která byla zmíněna ve zprávě KOM. nepostačovala k tvrzení, že zacházení s nimi dosahovalo minimální úrovně tvrdosti, vzhledem ke které by spadalo do rámce článku 3. Pan Aerts ničím neprokázal, že podmínky jeho držení zhoršily stav jeho duševní nemoci, nebo že jimi trpěl do takové míry, že se jeho stav nemohl zlepšit.

63. Komise poznamenala zaprvé, že vážně duševně narušená osoba by jen těžko mohla popsat, čím procházela následkem svého držení ve vazbě. Zvláštní situace duševního zatížení způsobeného extrémní úzkostí zaznamenaná ve zprávě psychiatra z 10. března 1993 nemohla být zmírněna vzhledem k nedostatečné péči zaznamenané v rozhodnutí komise pro duševní zdraví z 2. srpna 1993. Jelikož stát neučinil v přiměřené lhůtě opatření nezbytná z hlediska této situace, pro žadatele to znamenalo, že trpěl zacházením, které za okolností tohoto případu bylo nelidské

nebo přinejmenším ponižující.

64. Soud zopakoval, že špatné zacházení musí dosáhnout minimální úrovně tvrdosti, jestliže má spadat do rámce článku 3. Stanovení tohoto minima je při povaze věcí relativní: závisí na všech okolnostech případu (viz rozsudek ve věci Vilvarajah a další v. Spojené království ze dne 30. října 1991. Série A č. 215. s. 36. § 107).
65. Nebylo zpochybněno, že obecné podmínky na psychiatrickém oddělení věznice v Lantinu byly neuspokojivé a nepřispívaly k úspěšné léčbě pacientů. KOM shledala, že úroveň péče poskytované pacientům umístěným na psychiatrickém oddělení v Lantinu byla pod minimem požadovaným z hlediska etického a humanitárního a že prodlužování jejich držení v Lantinu na delší dobu znamenalo nepopíratelně nebezpečí zhoršení jejich duševního zdraví (viz v vše uvedený odst. 28).
66. V tomto případě neexistuje důkaz o zhoršení duševního zdraví pana Aerise. Životní podmínky na psychiatrickém oddělení v Lantinu zřejmě neměly tak vážný vliv na jeho duševní zdraví, aby spadaly do rámce článku 3. Nepochybně by nebylo rozumné očekávat od vážné mentálně narušené osoby, že podá podrobný a souvislý popis toho, jak během svého držení na tomto oddělení trpěla. Avšak i když bylo přijato, že žadatelův stav úzkosti, popsáný psychiatrem ve zprávě z 10. března 1993 (viz výše uvedený odst. 9i, byl způsoben podmínkami v Lantinu a i s přihlédnutím k potížím, které pan Aerts mohl mít při popisu vlivu těchto podmínek na něj, nebylo nezvratně prokázáno, že žadatel trpěl zacházením, které by mohlo být klasifikováno jako nelidské či ponižující.
67. Soud se proto domnívá, že nedošlo k porušení článku 3.
68. Aplikace článku 50 Úmluvy
69. Podle článku 50 Úmluvy.

„Jestliže Soud zjistí, že rozhodnutí nebo opatření soudního nebo každého jiného orgánu Vysoké smluvní strany je zcela nebo částečně v rozporu se závazky vyplývajícími z této Úmluvy a jestliže vnitrostátní právo této strany umožňuje jen částečné odstranění důsledků lakového rozhodnutí nebo opatření, rozhodnutí Soudu přiznává v případě potřeby poškozené straně spravedlivé zadostiučinění.“

1. Morální újma
2. Žadatel prohlásil, že utrpěl morální újmu způsobenou obrovskými těžkostmi vyplývajícími z jeho držení na psychiatrickém oddělení věznice v Lantinu. Během držení na tomto oddělení byl ve všech ohledech ponechán, aby si poradil sám, a to v žalostných podmínkách. Toto mu způsobilo akutní úzkost, ztíženou nedostatkem vhodné psychiatrické péče. Zprávou psychiatra z 10. března 1993 a rozhodnutím komise pro duševní zdraví z 2. srpna 1993, v níž stanovila, že pokračující držení žadatele na tomto oddělení mu působilo přiměřenou újmu, byla dostatečně stanovena příčinná souvislost. S odkazem na zákon z 13. března 1973 o nevhodné vyšetřovací vazbě, který stanoví právo na odškodnění vypočítané na základě počtu dní podstoupené vazby, žadatel požadoval částku 438 000 belgických franků (BEF) za morální újmu, což představovalo 219 dnů s odškodněním 2000 BRF za každý den.
3. Vláda prohlásila, že podklad pro tento požadavek nebyl relevantní, jelikož odškodnění přiznané podle uvedeného zákona bylo ospravedlněno skutečností, že projednávaná osoba z jakéhokoli důvodu neměla být vůbec uvězněna. Tak tomu v tomto případě nebylo. Podle jejího názoru by rozsudek Soudu zakládal spravedlivé zadostiučinění.
4. Soud shledal, že žadatel musel vzhledem ke dvěma shledaným porušením Úmluvy utrpět jistou morální újmu, kterou dostatečně neodškodní pouhé shledání projednávaných porušení. Přiznává mu v tomto bodě spravedlivé zadostiučinění, jak navrhoval delegát Komise, které prováděje hodnocení na spravedlivém základě stanoví na 50 000 BEF.
5. Náklady a výdaje
6. Pan Aerts požadoval náhradu 115 605 BEF za soudní poplatky a výdaje spojené se snahou zabránit či napravit porušení Úmluvy. Za poplatky za právního zástupce požadoval 460 000

BEF, což představovalo sto patnáct hodin jeho práce v sazbě 4000 BEF za hodinu. K celkovému počtu odpracovaných hodin došel následujícím způsobem:

- třicet pět hodin při řízení u belgických soudu, z nichž patnáct při řízení o vydání soudního příkazu, patnáct při odvolacím řízení a pět při odvolání na právním podkladě;
- osmdesát hodin při řízení před Komisí a Soudem.

73. Vláda přijala, že náklad v spojení s řízením o vydání soudního příkazu byly nezbytné, ale namítala, že by měly být vyděleny čtyřmi, jelikož, případ byl předložen panem Aertsem a třemi dalšími vězni Požadavek na uhrazení nákladů spojených s řízením před Kasačním soudem by měl být zamítnut, neboť Žadatelovo jednání se stalo bezpředmětným po jeho přemístění do Centra sociální péče v Paifve. A konečné náklady spojené s řízením před institucemi Úmluvy by měly být omezeny pouze na ty, jež se týkají stížností účelně předložených, tedy oněch, kde Soud shledal porušení Úmluvy. Za těchto podmínek by náklady účelné a nezbytně vynaložené panem Aertsem před domácími soudy a institucemi Úmluvy mohly být uhrazeny.

74. Delegát Komise ponechal tuto věc na rozhodnutí Soudu, který, prováděje hodnocení na spravedlivém základě a vycházeje z informací mu dostupných a svého precedenčního práva, přiznává žadateli 400 000 BEF minus 10 166 FRF, které již obdržel od Rady Evropy formou právní pomoci.

75. Úrok z prodlení

76. Podle informace dostupné Soudu činí zákonná úroková míra užívaná v Belgii ke dni přijetí tohoto rozsudku 7 % ročně.

Z TĚCHTO DŮVODŮ SOUD

1. zamítá jednomyslně předběžné námitky Vlády;
2. rozhoduje jednomyslně, že došlo k porušení článku 5 § 1 Úmluvy;
3. rozhoduje jednomyslně, že nedošlo k porušení článku 5 § 4 Úmluvy;
4. rozhoduje jednomyslně, že došlo k porušení článku 6 § 1 Úmluvy;
5. rozhoduje sedmi hlasy proti dvěma, že nedošlo k porušení článku 3 Úmluvy;
6. rozhoduje osmi hlasy proti jednomu.

(a) že žalovaný stát zaplatí Žadateli během tří měsíců následující částky;

(i) 50 000 (padesát tisíc) belgických franků za morální újmu;

(ii) 400 000 (čtyři sta tisíc) belgických franků za náklady a výdaje minus 10 166 (deset tisíc sto šedesát šest) francouzských franků, které budou směněny za belgické franky v kursu platném ke dni vynesení tohoto rozsudku;

(b) že prostý úrok v roční úrokové míře 7 % bude splatný od vypršení výše uvedené tříměsíční lhůty až do vyrovnání;

7. zamítá jednomyslně zbytek požadavku na spravedlivé zadostiučinění.

Vyhotoveno v jazyce anglickém a francouzském a vyhlášeno na veřejném zasedání v Paláci lidských práv ve Strassbourgu dne 30. července 1998.

Herben PETZOLD

tajemník

Rudolf BERNHARDT

předseda